

Udskriftsdato: 15. december 2025

**KEN nr 9397 af 31/03/2011 (Historisk)**

## Krav om at imødegå ergonomiske belastninger ved forflytning og ophævelse af påbud om brug af arbejdsmiljørådgiver

---

Ministerium: Beskæftigelsesministeriet

Journalnummer: Beskæftigelsesmin.,  
Arbejdsmiljøklagenævnet, j.nr. 5900258-10 og 5900259-10

# Krav om at imødegå ergonomiske belastninger ved forflytning og ophævelse af påbud om brug af arbejdsmiljørådgiver

## Resumé

Arbejdstilsynet observerede på en institution plejearbejde hos en beboer, som vejer cirka 80 kg, som blev forflyttet fra seng til bækkenstol, og herfra blev kørt ud på et badeværelse. Efter beboeren havde været i bad, blev beboeren forflyttet fra bækkenstol til sengen, og derefter forflyttet fra sengen til kørestol.

To ansatte arbejdede sammen om forflytningerne. Beboeren ligger i sin seng, og har benene placeret på en pude. En ansat, stående på den ene side af sengen, starter med at løfte begge ben op, og fjerner puden under beboerens ben.

Arbejdet med at løfte benene foregår med lang rækkeafstand for den ansatte, svarende til  $\frac{3}{4}$ -arms afstand fra kroppen samt let foroverbøjet arbejdsstilling.

De to ansatte lægger herefter sejl på beboeren. De ansatte står på hver sin side af sengen, og løfter beboerens overkrop fra liggende stilling op, så sejlet kan placeres bag beboerens ryg. Arbejdet med at løfte beboerens overkrop foregår ved, at de ansatte lægger en hånd bag beboerens skulder og derved trækker og løfter beboerens overkrop fri fra underlaget med en hånd hver.

Sejlet tages af beboeren ved, at beboeren trækkes frem i skuldrene af en ansat på hver side. Benstøtterne tages af beboeren ved, at en ansat løfter beboerens ben, og derved fjerner støtterne. Dette foregår ved at løfte det enkelte ben i kraftigt foroverbøjet arbejdsstilling for den ansatte.

Arbejdstilsynet observerede, hvordan beboeren efter bad bliver liftet tilbage i sengen til påklædning. Det kunne konstateres, at arbejdet med at tage sejl af og på ligeledes her foregår ved at løfte beboerens overkrop.

Ved pålægning af sejl er de ansatte placeret på hver sin side af sengen. Også i dette tilfælde løfter de ansatte beboerens overkrop fra liggende stilling, så overkroppen kommer fri af underlaget, og sejlet kan føres ned bag ryggen. De ansatte griber med hver en hånd ind under beboerens armhule og løfter overkroppen op. Beboeren stritter imod, så det tydeligt kan ses, at de ansatte må anvende kræfter for at løfte.

Kommunen fik påbud om at imødegå ergonomiske belastninger ved manuel håndtering af personer og påbud om brug af arbejdsmiljørådgiver.

Arbejdsmiljøklagenævnet fastholdt Arbejdstilsynets påbud, fordi arbejdet ikke var planlagt, tilrettelagt og udført sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt, fordi det indebar risiko for skader på de ansatte, der skulle forflytte beboere.

Arbejdsmiljøklagenævnet ophævede påbuddet om brug af arbejdsmiljørådgiver, fordi sejlet var det rette hjælpemiddel, men blev anvendt uhensigtsmæssigt. Der var derfor ikke hjemmel til at give påbud om brug af arbejdsmiljørådgiver i den situation.

[Adressat udeladt]

Arbejdsmiljøklagenævnet har på møde den 29. marts 2011 behandlet klagen over Arbejdstilsynets afgørelse af 12. maj 2010. [Navn udeladt] Kommune klager over, at kommunen i [navn udeladt] skal

imødegå risiko for ergonomiske belastninger ved manuel håndtering af personer samt bruge en autoriseret arbejdsmiljørådgiver til at efterkomme påbuddet.

Nævnet traf følgende

#### A F G Ø R E L S E

Arbejdsmiljøklagenævnet fastholder Arbejdstilsynets påbud om, at [navn udeladt] Kommune i [navn udeladt] skal imødegå risiko for ergonomiske belastninger ved manuel håndtering af personer.

Det betyder, at [navn udeladt] Kommune skal efterkomme dette påbud senest den 29. august 2011 og skal sende en tilbagemelding herom til Arbejdstilsynet senest den 5. september 2011.

Arbejdsmiljøklagenævnet ophæver Arbejdstilsynets påbud om, at [navn udeladt] Kommune skal bruge en autoriseret arbejdsmiljørådgiver.

Det betyder, at kommunen ikke skal indgå en aftale med en autoriseret arbejdsmiljørådgiver til at efterkomme påbuddet om at imødegå risiko for ergonomiske belastninger ved manuel håndtering af personer.

#### B E G R U N D E L S E

##### **Risiko for ergonomiske belastninger**

Arbejdet er ikke planlagt, tilrettelagt og udført sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt, fordi det indebærer risiko for skader på de ansatte, der skal forflytte de to beboere.

Arbejdsmiljøklagenævnet lægger vægt på, at begge beboere hver vejer cirka 80 kg, og at de ansatte i begge tilfælde trak/løftede beboerens overkrop til siddende stilling for at få sejlet anbragt. Der bliver derved tale om et træk/løft på cirka 46 kg fordelt på to personer, men i en hånd. Der er derfor tale om et asymmetrisk træk/løft, som enten belaster den ansattes arm eller ryg, og som kan medføre akutte skader. Desuden strittede den ene beboer i mod, således at de ansatte måtte bruge ekstra kraft.

Nævnet lægger også vægt på, at den ansatte, der fjernede sejlets benstøtter, arbejdede med kraftigt foroverbøjet ryg samtidig med, at den ansatte løftede beboerens ben et ad gangen. Arbejdsstillingen kan medføre akutte rygsår.

Dertil kommer, at forflytningen af den kvindelige beboer startede med, at den ene ansatte løftede begge beboerens ben op for at fjerne en pude under beboerens ben. Handlingen blev udført fra siden af sengen og i 3/4-arms afstand.

Da det ikke er oplyst, om det er de samme to ansatte, der dagligt udfører det beskrevne arbejde, har nævnet ikke taget stilling til, om arbejdet også på langt sigt kan medføre risiko for nedslidning.

Arbejdsmiljøklagenævnet har bemærket, at kommunen efterfølgende har forslået andre løsninger ved håndteringerne, men det ændrer ikke på, at arbejdet på tidspunktet for Arbejdstilsynets tilsyn ikke var planlagt, tilrettelagt og udført sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt.

##### **Autoriseret arbejdsmiljørådgiver**

Der er ikke konstateret en overtrædelse, som er angivet i kapitel 3, i bekendtgørelsen om brug af autoriseret arbejdsmiljørådgivere.

Det er en forudsætning for at kunne give et påbud om brug af autoriseret arbejdsmiljørådgiver, at Arbejdstilsynet har konstateret en overtrædelse af arbejdsmiljølovgivningen.

Overtrædelsen skal desuden være et komplekst og alvorligt arbejdsmiljøproblem, der indebærer risiko for sikkerhed og sundhed, og som er angivet i kapitel 3, i bekendtgørelsen om brug af autoriseret arbejdsmiljørådgivere.

I kapitel 3, § 11, er angivet: Manuelle løft og forflytning af personer, hvor dette ikke systematisk eller rutinemæssigt foregår ved hjælp af egnede tekniske hjælpemidler.

I [navn udeladt] håndteres manuelle løft og forflytning af personer systematisk og rutinemæssigt ved hjælp af sejl, som er et egnet teknisk hjælpemiddel. Sejlet vil kunne anvendes på en mindre belastende måde.

Fordi der er benyttet et egnet teknisk hjælpemiddel systematisk og rutinemæssigt, men på en mindre hensigtsmæssig måde, er der ikke grundlag for at give kommunen påbud om at bruge autoriseret arbejdsmiljørådgiver.

## REGLER

Arbejdsmiljøklagenævnet har ved afgørelsen benyttet følgende regler:

Om manuel håndtering:

- § 38, stk. 1 og § 39, stk. 1, nr. 1, i lov om arbejdsmiljø, jf. lovbekendtgørelse nr. 268 af 18. marts 2005 med de ændringer, der følger af lov nr. 175 af 27. februar 2007 og lov nr. 1395 af 27. december 2008
- § 2, § 3, stk. 1 og stk. 2, § 4, stk. 1 og stk. 2, § 6 og bilaget, i Arbejdstilsynets bekendtgørelse nr. 1164 af 16. december 1992 om manuel håndtering.

Om Arbejdstilsynets ret til at give påbud:

- § 77, stk. 1, i lov om arbejdsmiljø, jf. lovbekendtgørelse nr. 268 af 18. marts 2005 med de ændringer, der følger af lov nr. 175 af 27. februar 2007 og lov nr. 1395 af 27. december 2008.

Om autoriseret arbejdsmiljørådgiver:

- § 77 a, i lov om arbejdsmiljø, jf. lovbekendtgørelse nr. 268 af 18. marts 2005 med de ændringer, der følger af lov nr. 175 af 27. februar 2007 og lov nr. 1395 af 27. december 2008
- § 11, i Arbejdstilsynets bekendtgørelse nr. 259 af 20. marts 2007 om brug af autoriserede arbejdsmiljørådgivere.

Reglerne kan læses på de følgende sider.

## OPLYSNINGER

Sagen er afgjort på grundlag af de dokumenter, som klagenævnet har modtaget fra Arbejdstilsynet.

Afgørelsen er truffet af et enigt Arbejdsmiljøklagenævn.

På klagenævnets vegne

[navn udeladt]

Kopi til

Arbejdstilsynet,

[Adressat udeladt]

[Adressat udeladt]

### Regler

**Lov om arbejdsmiljø, jf. lovbekendtgørelse nr. 268 af 18. marts 2005 med de ændringer, der følger af lov nr. 175 af 27. februar 2007 og lov nr. 1395 af 27. december 2008**

...

## Kapitel 5

### Arbejdets udførelse

**§ 38.** Arbejdet skal planlægges, tilrettelægges og udføres således, at det sikkerheds- og sundhedsmæssigt er fuldt forsvarligt.

*Stk. 2.* Anerkendte normer eller standarder, som har sikkerheds- eller sundhedsmæssig betydning, skal følges.

**§ 39.** Beskæftigelsesministeren kan fastsætte nærmere regler om, hvilke krav der skal være opfyldt, for at arbejdet kan anses for fuldt forsvarligt planlagt, tilrettelagt og udført, herunder om

- 1) sikkerheds- og sundhedsmæssige foranstaltninger vedrørende arbejder, arbejdsprocesser og -metoder, f.eks. for at undgå sammenstyrtnings-, nedstyrtnings-, sammenskrivnings-, rystelser, stråling, støj eller eksplosions-, brand- eller sundhedsfare ved luftarter, dampe, støv og røg, hede, kulde eller lugt, sygdomssmitte eller forkerte arbejdsstillinger, bevægelser eller belastninger,
- 2) forbud mod særligt farlige arbejder, arbejdsprocesser og -metoder,
- 3) opslag eller egnet markering.

*Stk. 2.* Beskæftigelsesministeren kan endvidere fastsætte regler om særligt arbejdstøj og personlige værnemidler, herunder om hvem der skal afholde udgifterne hertil.

...

### **Kapitel 13**

#### **Arbejdstilsynet**

...

**§ 77.** Arbejdstilsynet kan træffe afgørelse om forhold, der strider mod loven eller mod regler eller afgørelser i medfør af loven, og kan herunder påbyde, at forholdene bringes i orden straks eller inden en frist.

*Stk. 2.* ...

**§ 77 a.** Arbejdstilsynet kan påbyde, at modtageren af påbud eller andre afgørelser om overtrædelse af arbejdsmiljølovgivningen skal indhente bistand fra en autoriseret arbejdsmiljørådgiver, bl.a. med henblik på, at det forebyggende arbejdsmiljøarbejde i virksomheden styrkes.

*Stk. 2.* Beskæftigelsesministeren fastsætter nærmere regler om rådgivningspåbuddets indhold, omfang og varighed og de nærmere vilkår herfor.

...

**Arbejdstilsynets bekendtgørelse nr. 1164 af 16. december 1992 om manuel håndtering**

...

### **Kapitel 1**

#### **Område og definitioner**

...

**§ 2.** Ved manuel håndtering forstås, at en person eller flere personer i fællesskab flytter, herunder løfter, læsser, bærer, slæber m.v., eller støtter en byrde, det være sig genstand, person eller dyr.

### **Kapitel 2**

#### **Arbejdets udførelse**

**§ 3.** Arbejde med manuel håndtering skal planlægges, tilrettelægges og udføres således, at det sikkerheds- og sundhedsmæssigt er fuldt forsvarligt.

*Stk. 2.* Manuel håndtering, der kan indebære risiko for sikkerhed eller sundhed, skal undgås ved hensigtsmæssig tilrettelæggelse af arbejdet, herunder anvendelse af tekniske hjælpemidler.

*Stk. 3.* Hvis dette ikke er muligt, skal der træffes effektive foranstaltninger til imødegåelse af risikoen.

**§ 4.** Ved vurderingen af den sikkerheds- og sundhedsmæssige risiko ved et arbejde med manuel håndtering skal navnlig byrdens beskaffenhed tages i betragtning og desuden den nødvendige fysiske anstrengelse, arbejdsstedets beskaffenhed og arbejdsforholdene i øvrigt, jf. de i bilaget opregnede faktorer.

*Stk. 2.* Ved arbejde med løft m.v. af personer skal vurderingen ske i overensstemmelse med stk. 1 og desuden med særlig hensyntagen til risikoen for pludselige belastninger.

Stk. 3. Planlægning og tilrettelæggelse af arbejdet og iværksættelse af foranstaltninger skal ske med hensyntagen til de i stk. 1 og 2 nævnte faktorer og i overensstemmelse med §§ 5-11.

...

§ 6. Egnede tekniske hjælpemidler skal bruges, når det er muligt og hensigtsmæssigt, og altid når den manuelle transport indebærer fare for sikkerhed eller sundhed.

...

## **Bilag til § 4**

### **Vurderingsfaktorer**

#### **1. Byrdens beskaffenhed**

Manuel håndtering af en byrde kan medføre risiko for sikkerhed eller sundhed, hvis byrden

- er for tung eller for stor
- er uhåndterlig eller vanskelig af få fat på
- er i ustabil balance eller har et indhold, der kan forskubbe sig
- er placeret på en sådan måde, at den skal holdes eller håndteres i en vis afstand fra kroppen, eller med bøjet eller drejet krop
- på grund af sin form og/eller sin beskaffenhed vil kunne påføre den beskæftigede kvæstelser, navnlig hvis han rammes af den.

#### **2. Den nødvendige fysiske anstrengelse**

En fysisk anstrengelse kan indebære risiko for sikkerhed eller sundhed, hvis den

- er for stor
- kun kan foregå ved, at kroppen drejes
- kan medføre, at byrden pludselig bevæger sig
- foregår med kroppen i en ustabil position.

#### **3. Arbejdsstedets beskaffenhed**

Arbejdsstedets beskaffenhed kan øge risikoen for sikkerhed eller sundhed, hvis

- arbejdet udføres på et sted, hvor der ikke er tilstrækkelig plads, navnlig i højden
- gulvet er ujævnt, hvorfor der er fare for at snuble, eller er af en sådan art, at fodtøj glider på det
- arbejdsstedets indretning eller forholdene i øvrigt forhindrer håndtering af byrder i en arbejdshøjde eller i en arbejdsstilling, der er sikkerhedsmæssigt og sundhedsmæssigt forsvarlig
- gulv eller underlag er niveauforskudt, hvilket indebærer, at byrden må håndteres i forskellige højder
- gulv eller støttepunkt er ustabilt
- temperaturen, fugtigheden eller ventilationen er uhensigtsmæssig.

#### **4. Arbejdsforhold i øvrigt**

Arbejdet kan indebære risiko for sikkerhed eller sundhed, hvis det medfører et eller flere af følgende forhold

- for hyppig eller for langvarig belastning af især ryggen
- utilstrækkelige perioder til fysiologisk hvile eller restitution
- løftning, sænkning eller transport over for store afstande
- et arbejdstempo, der pålægges den beskæftigede af en arbejdsproces, han ikke selv kan variere.

...

**Arbejdstilsynets bekendtgørelse nr. 259 af 20. marts 2007 om brug af autoriserede arbejdsmiljørådgivere**

...

## **Kapitel 3**

**Komplekse og alvorlige overtrædelser af arbejdsmiljølovgivningen**  
**Det ergonomiske område**

...

**§ 11.** Manuelle løft og forflytning af personer, hvor dette ikke systematisk eller rutinemæssigt foregår ved hjælp af egnede tekniske hjælpemidler.

...